

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація.

У статті розглянуто правові аспекти регулювання інвестиційної діяльності в Україні та перспективи її розвитку в подальшому.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, політика держави, інвестиції

Актуальність цієї проблематики полягає в тому, що Україна, на даний час, знаходиться в умовах структурної перебудови економіки. Тому гострою проблемою є потреба у значних інвестиціях.

У статті поставлено за мету висвітлення проблеми інвестиційної діяльності та шляхи її подолання. Стає актуальною проблема залежності припливу інвестицій від розвитку правової бази та економічної стабільності в країні.

Дослідженням в даній галузі були присвячені наукові роботи А.Музиченко, С.Гутеквича, Ю.Атаманова, В. Вакалюк, А.Вітюк, В.Зянька, В.Горбуліна, Н.Карачини, І.Спіфанової. Наведені автори займалися оцінкою інвестиційного клімату, який ґрунтується на аналізі об'єктивних та суб'єктивних факторів.

У забезпеченні відродження та розвитку інвестиційної діяльності вирішальну роль відіграє науково обґрунтована державна інвестиційна політика. Належне правове регулювання інвестиційної діяльності є одним із найважливіших інструментів державної підтримки інвестиційних процесів та реалізації інвестиційної політики держави. Державне регулювання інвестиційної діяльності має на меті забезпечити реалізацію економічних, науково-технічних та соціальних програм розвитку суспільства та формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні.

У законодавстві України термін «інвестиція» вживається у трьох значеннях:

- інвестиція як внесок інвестора в об'єкт інвестиційної діяльності;
- інвестиція як актив, набутий інвестором в результаті вкладення цінностей в об'єкт інвестиційної діяльності;
- інвестиція як операція інвестора з вкладення цінностей в об'єкт інвестиційної діяльності.

Закон України "Про інвестиційну діяльність" визначає основні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності на території України. Основним завданням цього Закону є забезпечення рівного захисту прав, інтересів і майна суб'єктів інвестиційної діяльності незалежно від форм власності, ефективне інвестування народного господарства України, розвиток міжнародного економічного співробітництва та інтеграції. У Законі визначено права і обов'язки суб'єктів інвестиційної діяльності, закріплені гарантії прав суб'єктів інвестиційної діяльності, визначено порядок відносин між цими суб'єктами.

У Законі України "Про інвестиційну діяльність" подається наступне визначення: "Інвестиції - це всі види рухомих та інтелектуальних цінностей, які включаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) досягається соціальний ефект" [1].

Згідно з зазначеним визначенням очевидно, що метою інвестиційної діяльності є отримання прибутку і досягнення соціального ефекту. Інвестиції можуть супроводжуватися як позитивним, так і негативним ефектом. У періоді поглиблення процесів концентрації, кооперації та спеціалізації виробництва окремі підприємства в гонитві за прибутком застосовують шкідливі технології. Це супроводжується порушенням норм екологічної безпеки і негативно відбивається на здоров'ї працівників.

Для того, щоб розглянути проблему правового забезпечення інвестиційної діяльності розпочнемо з визначення змісту поняття «інвестиція». Оскільки це поняття має

структуруючу та смислове значення для спеціального правового регулювання інвестиційних відносин, то його обсяг повинен визначати межі дії спеціального інвестиційного законодавства за колом правовідносин.

Взагалі у юридичній літературі загальною тенденцією є констатація економічних витоків категорії інвестиції, і необхідності врахування економічної сутності цього явища у його правовому визначенні. У господарсько-правовій науці значна увага приділяється потребі забезпечення взаємодії права та економіки. Так, В.С. Мартемьянов писав: «Напевно, в галузі господарського права, як в жодній іншій, завжди необхідно визначати реальний економічний зміст конкретного правовідношення, адекватно перекладати його на мову права» [2].

Про плідність використання результатів економічних досліджень у вирішенні правових проблем зазначає і В.К. Макутов: «Подібне поєднання забезпечує переведення економічних висновків на юридичну мову, на мову правових норм. Це надає результатам економічних досліджень закінченої форми, забезпечує їх втілення у «робочі креслення». Таким чином значно полегшується перехід від висновків загального характеру, від постановки питань до доведених до конкретного рівня проектів нормативних актів. Водночас такі проекти отримують надійне економічне обґрунтування, економічну оцінку» [3].

У свою чергу, Г.Л. Знаменський вказує, що пізнання економічних законів, теоретичне їх освоєння мають стати органічним завданням науки господарського права і практичної діяльності зі створення й реалізації норм права.

На нашу думку, якщо говорити про сучасний період розвитку суспільних наук, для нього характерне посилення їх взаємозв'язків і взаємодії, спільне використання отриманих дослідницьких результатів і, врешті-решт, виникнення на цьому ґрунті нових напрямків наукових досліджень чи навіть самостійних наукових дисциплін. Особливої уваги в цьому плані заслуговує економіка права.

Інтерес до визначення поняття інвестиції в міжнародноправових документах виникає в силу особливої значущості міжнародно-правового компоненту в правовому регулюванні інвестиційних відносин. Міжнародне право не дає уніфікованого визначення поняття «інвестиції». Французькі правознавці Д. Карро і П. Жюйар прямо вказують, що відсутність в міжнародно-правових джерелах єдиного підходу до визначення інвестицій «ставить у тупик». Між тим, на думку авторів, таке становище легко пояснити: визначення поняття міжнародної інвестиції залежить від тих завдань, які ставляться у міжнародному документі, що містить таке визначення. Якщо існує міжнародне інвестиційне право, то це тому, що «оператори» інвестиційних відносин мають в цій галузі права і обов'язки, зміст яких визначений відповідними актами. У зв'язку з цим і поняття інвестицій змінюватиметься залежно від змісту і мети нормативного акта. Однієї цієї констатації достатньо для пояснення того, що немає і не може бути єдиного розуміння інвестицій.

Є багато різних статей про проблеми нормативно-правового забезпечення інвестиційної діяльності в Україні, у яких висвітлено основні недоліки правової бази здійснення інвестиційної політики, визначено основні закони України, що регламентують інвестиційну діяльність, та роль Верховної Ради у створенні законодавчої бази у сфері інвестиційної діяльності. У статті Вакалюк В.А., кандидата економічних наук, доцента кафедри менеджменту організацій і адміністрування Житомирського державного технологічного університету, обґрунтовано доцільність удосконалення законодавчої бази із запровадження та нормального функціонування моделі інвестиційного розвитку в Україні, проаналізовано недосконалість створеної законодавчої бази регулювання інвестиційної діяльності в Україні, визначено основні особливості активізації інвестиційної діяльності, запропоновано шляхи здійснення регулювання інвестиційної діяльності.

Найважливішою функцією держави, беззаперечно, є розвиток або створення правової основи державного регулювання інвестиційної діяльності, до якої належатимуть прийняття законів і правил, що регулюють економічну діяльність, а також контроль над їх виконанням. Юридичні принципи функціонування економіки, які встановлює законодавча база держави зобов'язані виконувати всі суб'єкти економічної діяльності.

В Україні правове регулювання інвестиційної діяльності здійснюється шляхом прийняття Верховною Радою законодавчих та нормативних актів Уряду (розпоряджень, постанов), видання указів Президента. Закони, законодавчі і нормативні акти визначають зміст

і об'єкт регулювання інвестиційної діяльності. Вітчизняна практика підтримки інвестиційної діяльності є недостатньо ефективною. Негативну роль відграє перевага, яка надається методам прямого адміністрування. Стимулом до інвестиційної діяльності має бути збільшення прибутку (доходу) інвестора, що забезпечується непрямыми методами регулювання.

Проте в цілому говорити про досконалість створеної законодавчої бази в Україні поки що зарано. У чинному законодавстві продовжує існувати багато суперечностей, що заважають запровадженню та нормальному функціонуванню моделі інвестиційного розвитку. Пряма державна підтримка рівня та інтенсивності інвестиційних процесів в економіці, як свідчить аналіз світової практики, розглядається як вирішальна умова її структурної перебудови, що призведе до підвищення темпів економічного зростання. Важливою залишається необхідність розроблення та запровадження механізму посилення зацікавленості комерційних банків у збільшенні обсягів інвестування, насамперед шляхом довготермінового їх кредитування.

Провівши аналіз статей різних науковців ми прийшли до висновку, що інвестиційна політика кожної держави має відповідати загальнонаціональним стратегічним цілям та інтересам. Не є винятком і Україна, стратегічним завданням якої є економічне зростання та поліпшення добробуту народу через реалізацію моделі інвестиційного розвитку держави. Для цього необхідно сформувати інституційне середовище, сприятливе до інвестиційних процесів, негайно вдосконалити систему нормативно-правового регулювання інвестиційної діяльності в Україні. Це сприятиме збільшенню обсягу інвестиційних ресурсів за рахунок всіх джерел, їх ефективному використанню і визначенню пріоритетних напрямів та забезпеченню ефективного використання капіталовкладень. Для покращення інвестиційного клімату в Україні необхідно зробити все можливе, щоб зарубіжні інвестори не боялися вкладати кошти в економіку нашої країни.

Література

1. Закон України "Про інвестиційну діяльність" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
2. Мартемьянов В. С. Управління соціально-економічними системами і правові дослідження: теорія, методологія і практика / В. С. Мартемьянов. – Брянськ: ІЕіП БГУ, 2017. – 340 с.
3. Мамутов В. К. Економіка і право / В. К. Мамутов., 2003. – 544 с.

Єрениєва Оксана Дмитрівна – студентка групи МЗД-19м факультету менеджменту та інформаційної безпеки, м.Вінниця, email: xeniayerenieva13@gmail.com.

Yereniieva Oksana Dmytrivna - student of gr. МЗД-19m the faculty of management and information safety, Vinnytsia, email: xeniayerenieva13@gmail.com.

Науковий керівник

Благодир Лілія Миколаївна — канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту, маркетингу та економіки,

Вінницький національний технічний університет, Вінниця.

Supervisor: L. M. Blagodyr — Cand. Sc. (Ec.), Assistant Professor of the Department of Management, Marketing and Economics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.